การประเมินนโยบายโรงเรียนพ่อแม่ในสถานบริการสาธารณสุขไทย ปี 2561 นำมาสู่...

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความรอบรู้ในการดูแลหญิงตั้งครรภ์(ANC hpc)

ประเด็นการศึกษา

1. การเลี้ยงดูเด็ก (เล่น เล่า)
2. การได้รับยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก
3. โรงเรียนพ่อแม่(ANC/WCC)
4. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (DSPM)

CIPPIEST Model

- ประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)
- ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)
- ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)
- ประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

สัมภาษณ์

- ผู้บริหาร
- เจ้าหน้าที่ให้บริการ
- ผู้รับบริการ

- สสจ./สสอ.
- รพศ./รพช./รพท.
- รพ.สต.

รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

วิเคราะห์ สังเคราะห์ รูปแบบใหม่

โรงเรียนพ่อแม่

ข้อค้นพบ

- ผู้บริหารมีนโยบายการดำเนินงาน รร.พ่อแม่ ในคลินิก ANC/PP/WCC ใน รพ.ทุกระดับ
- ถ่ายทอดนโยบายสู่ผู้ปฏิบัติในระดับ สสจ. สสอ. รพศ. รพท./รพช. รพ.สต ด้วยวิธีการประชุม/หนังสือสั่งการ
- ขับเคลื่อนงานผ่าน MCH Board
- กำหนดให้เป็นงานประจำ

C: บริบท

I: ปัจจัยนำเข้า

- จนท.ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ โดยเน้นการสร้างความรู้-เข้าใจด้วยวิธีการบรรยาย สอนสาธิต ฝึกทักษะ
- สุ่มถามการให้บริการจากผู้รับบริการเพื่อปรับปรุงแก้ไข
- ติดตามผลการดำเนินงานผ่านการนิเทศงาน/เยี่ยมเสริมพลัง
- รายงานผลการดำเนินงาน ผ่าน MCH Board / คปสอ.

P: กระบวนการ

- การบริการใน รพศ. รพท./รพช. มีความชัดเจน: ผู้รับผิดชอบงาน กระบวนการ หลักสูตร การประยุกต์ใช้
- สร้างความร่วมมือกับ อสม.และขมรมสายใยรัก: ประชาสัมพันธ์ ค้นหาหญิงตั้งครรภ์-ฝากครรภ์เร็ว
- รพ.สต.ส่วนใหญ่ไม่มีคลินิกฝากครรภ์ ไม่มีบริการ รร.พ่อแม่ เนื่องจาก จนท.ไม่เพียงพอ

P: ผลผลิต

- รพ.ระดับ รพศ. รพท. รพช. ส่วนใหญ่ไม่ติดตามผลการดำเนินงาน รร.พ่อแม่ ทำให้ไม่มีข้อมูลการดำเนินงาน
- ระดับ รพ.สต ไม่สามารถจัดกิจกรรมครบตามหลักสูตร แต่ปรับให้ความรู้-ฝึกทักษะรายบุคคล
- ผู้รับบริการบางส่วนไม่เข้าใจเนื้อหา-ความรู้ที่ได้รับ ทำให้สืบค้นข้อมูลด้วยตนเองผ่านโทรศัพท์มือถือ
- ไม่มีกิจกรรมที่สร้างความภูมิใจ/เป็นแบบอย่างที่ดีของการดำเนินงาน
- ผู้บริหารไม่ทราบปัญหา-อุปสรรคการดำเนินงาน (จนท.ไม่เพียงพอ/ภาระงานมาก/อุปกรณ์-สถานที่ไม่เพียงพอ)

ความสัมพันธ์ของการเข้า รร.พ่อแม่ กับ ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย*

ANC

ปัจจัย	OR**	95 % CI	
		Lower	Upper
แม่ได้รับวิตามินเสริมไอโอดีน	1.6	1.42	1.78
อายุครรภ์เมื่อคลอด (คลอดก่อนกำหนด)	1.4	1.20	1.65
น้ำหนักแรกคลอด (< 2,500 กรัม)	1.3	1.10	1.53
กินนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนขึ้นไป	1.5	1.31	1.64

WCC

ปัจจัย	OR**	95 % CI	
		Lower	Upper
เด็กได้รับวิตามินเสริมธาตุเหล็ก	2.3	1.98	2.61
กินนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนขึ้นไป	1.3	1.12	1.45
เล่านิทานให้เด็กฟัง	1.3	1.17	1.48
เล่นกับเด็ก	1.6	1.46	1.83
เด็กได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก	1.9	1.67	2.12

* ข้อมูลจากการวิจัย “สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ปี 2557” ** p-value < 0.05

สถานการณ์แม่เข้าร่วมกิจกรรม รร.พ่อแม่ ใน ANC

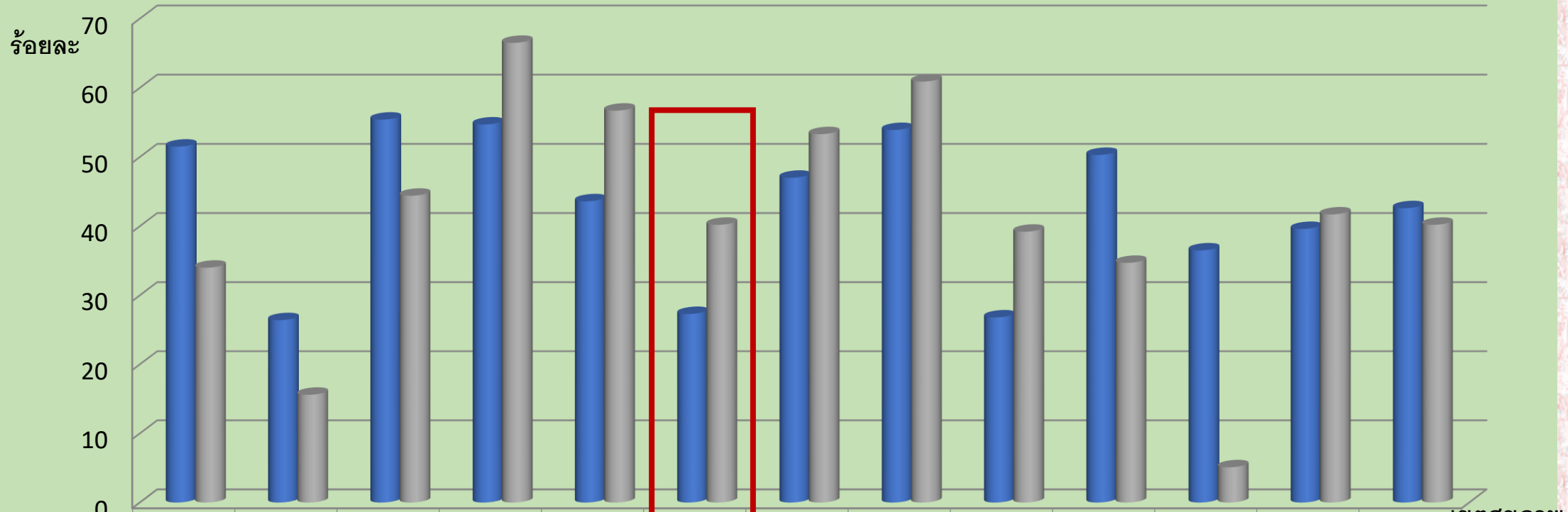

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	ประเทศ
2557	51.5	26.4	55.4	54.7	43.6	27.3	47	53.9	26.8	50.3	36.5	39.6	42.6
2560	34	15.6	44.4	66.5	56.7	40.2	53.3	60.9	39.2	34.7	5.1	41.7	40.2

* ข้อมูลจากการวิจัย "สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ปี 2557 , 60

สถานการณ์แม่เข้าร่วมกิจกรรม รร.พ่อแม่ ใน WCC

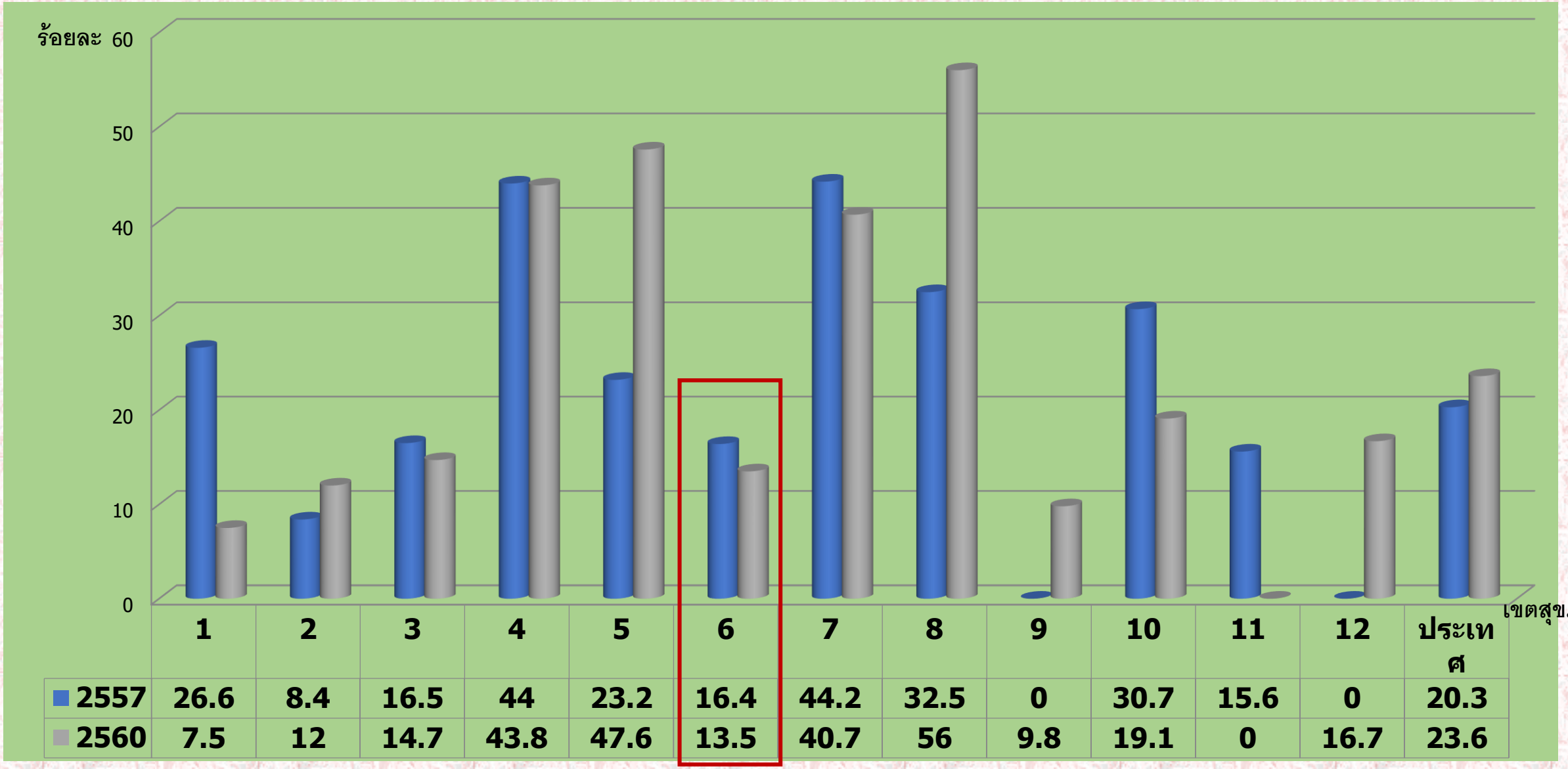

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	ประเทศ
2557	26.6	8.4	16.5	44	23.2	16.4	44.2	32.5	0	30.7	15.6	0	20.3
2560	7.5	12	14.7	43.8	47.6	13.5	40.7	56	9.8	19.1	0	16.7	23.6

* ข้อมูลจากการวิจัย "สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ปี 2557 , 60

การขับเคลื่อน..... โรงเรียนพ่อแม่

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

สำนักส่งเสริมสุขภาพ

1. ปรับรูปแบบโรงเรียนพ่อแม่
2. สร้างเครื่องมือช่วยผู้ให้บริการ ; application / สื่อ ๆ
3. สร้างคลังข้อมูล /ความรู้ ที่เข้าถึงได้ง่าย
4. สนับสนุน อปท.ในการทำหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

โปรแกรมเสริมสร้างความรอบรู้ในการดูแลหญิงตั้งครรภ์
(Application ANC hpc)

สมัครสมาชิก

สแกน QR Code สมัครสมาชิกเข้าสู่ระบบ

แข็งแรง
ปลอดภัย
ทั้งแม่และลูก

ปรับเปลี่ยนวิธีการดูแลตนเอง
อย่างถูกต้อง

เข้าสู่ระบบ

เลือกทำ
แบบทดสอบ

ทำการศึกษา เพิ่มทักษะจากสื่อ
วีดีโอ เพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจ

การขับเคลื่อนในระดับพื้นที่
(รพช.ที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย 24 แห่ง & รพ.ศอ.)

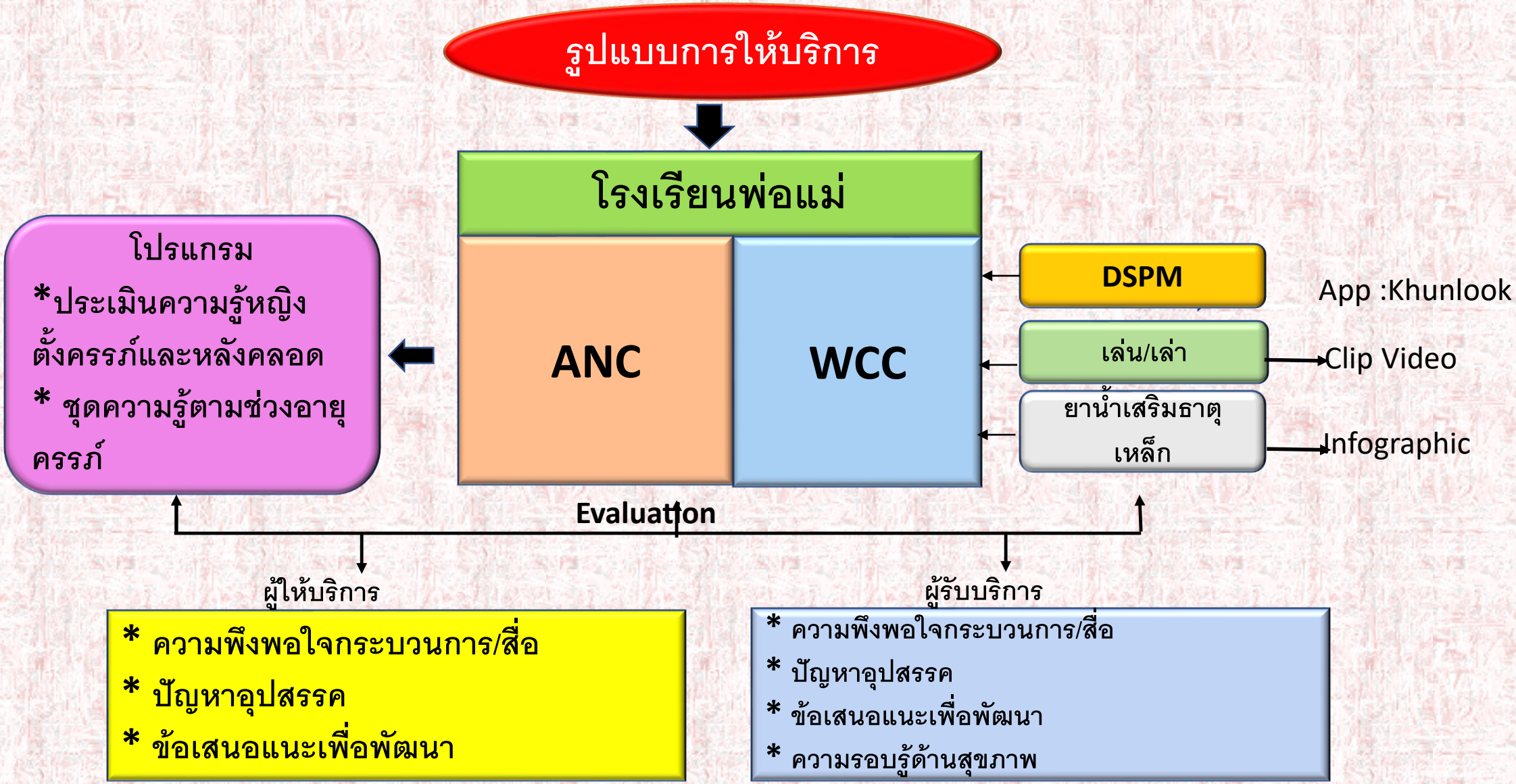

หน่วยงานเป้าหมาย

เขตสุขภาพ	จังหวัด	โรงพยาบาล
1	เชียงราย	รพ.เวียงเชียงรุ้ง
	แพร่	รพ.ลอง
2	สุโขทัย	รพ.ทุ่งเสลี่ยม
	อุตรดิตถ์	รพ.ตรอน
3	อุทัยธานี	รพ.หนองฉาง
	กำแพงเพชร	รพ.ทรายทองวัฒนา
4	สิงห์บุรี	รพ.อินทร์บุรี
	อ่างทอง	รพ.โพธิ์ทอง
5	สุพรรณบุรี	รพ.ด่านช้าง
	นครปฐม	รพ.สามพราน
6	จันทบุรี	รพ.นายายอาม
	ฉะเชิงเทรา	รพ.บางปะกง

เขตสุขภาพ	จังหวัด	โรงพยาบาล
7	ร้อยเอ็ด	รพ.ปทุมรัตน์
	มหาสารคาม	รพ.วาปีปทุม
8	อุดรธานี	รพ.น้ำโสม
	หนองคาย	รพ.รัตนวาปี
9	สุรินทร์	รพ.ศรีขรภูมิ
	ชัยภูมิ	รพ.บำเหน็จณรงค์
10	ยโสธร	รพ.คำเขื่อนแก้ว
	มุกดาหาร	รพ.นิคมคำสร้อย
11	ระนอง	รพ.ละอุ่น
	นครศรีธรรมราช	รพ.ลานสกา
12	ตรัง	รพ.ปะเหลียน
	พัทลุง	รพ.ควนขนุน

โปรแกรมเสริมสร้างความรอบรู้เพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ ANChpc

ตัวโปรแกรม

1) หญิงตั้งครรภ์ scan QR Code
2) กรอก ชื่อ นามสกุล
3) เลือก Link ให้ตรงกับอายุครรภ์ขณะมาฝากครรภ์
4) ทำแบบประเมินความรู้ตามช่วงอายุครรภ์
5) ศึกษาชุดความรู้ กรณีคะแนนประเมินความรู้น้อยกว่า 80%

ชื่อ.....นามสกุล.....

เลือก Link ตามช่วงอายุครรภ์

อายุครรภ์ 1 – 24+6 สัปดาห์

อายุครรภ์ 25- 31+6 สัปดาห์

อายุครรภ์ 32 – 35+6 สัปดาห์

อายุครรภ์ 36 – 40 สัปดาห์

แบบประเมินตามช่วงอายุครรภ์

อายุครรภ์ 1 – 24+6 สัปดาห์ 15 ข้อ

อายุครรภ์ 25- 31+6 สัปดาห์ 10 ข้อ

อายุครรภ์ 32 – 35+6 สัปดาห์ 10 ข้อ

อายุครรภ์ 36 – 40 สัปดาห์ 10 ข้อ

คะแนนตั้งแต่ 80 % เข้าสู่ระบบบริการตามปกติ

คะแนนน้อยกว่า 80 % ศึกษาชุดความรู้ตามช่วงอายุครรภ์

- Clip video
- Infografic

อายุครรภ์	ชุดความรู้	สื่อ
อายุครรภ์ 1 – 24 สัปดาห์ 6 วัน	♥ การดูแลปฏิบัติตนของหญิงตั้งครรภ์ ♥ การฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยัก ♥ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ♥ การเจาะน้ำคร่ำ ♥ การเพิ่มน้ำหนักตัวของหญิงตั้งครรภ์	☑ คลิป การดูแลปฏิบัติตนของหญิงตั้งครรภ์ ☑ คลิปการฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยัก ☑ คลิปการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ☑ คลิปการเจาะน้ำคร่ำ ☑ คลิปการเพิ่มน้ำหนักตัวของหญิงตั้งครรภ์

อายุครรภ์	ชุดความรู้	สื่อ
อายุครรภ์ 25– 31+6 สัปดาห์	♥ พัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการทารกในครรภ์ ♥ การนับลูกดิ้น ♥ สัญญาณอันตรายของหญิงตั้งครรภ์ (อาการผิดปกติ/ภาวะแทรกซ้อน)+ สถานที่ติดต่อ	☑ การกระตุ้นพัฒนาการทารกในครรภ์ , การกระตุ้นด้วยเสียงเพลง ☑ การนับลูกดิ้น 1,2 ☑ อาการผิดปกติที่ต้องรีบไปพบแพทย์

อายุครรภ์	ชุดความรู้	สื่อ
อายุครรภ์ 32 –35+6 สัปดาห์	♥ เจ็บครรภ์เตือน – จริง ♥ ข้อดี – ข้อเสียของการคลอดเองและผ่าตัดคลอด ♥ สัญญาณอันตรายของหญิงตั้งครรภ์(อาการผิดปกติ/ภาวะแทรกซ้อน) ♥ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	☑ อาการเจ็บครรภ์เตือน – เจ็บจริง ☑ ข้อดี – ข้อเสียของการคลอดเองและผ่าตัดคลอด ☑ นมแม่แน่ที่สุด (milk) ☑ นมแม่ทุนทางสมอง ☑ อาการผิดปกติที่ต้องรีบไป รพ.ทันที

อายุครรภ์	ชุดความรู้	สื่อ
อายุครรภ์ 36 – 40 สัปดาห์	♥ อาการบ่งบอกใกล้คลอด ♥ การเตรียมของใช้สำหรับไปคลอด ♥ ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ♥ การนับลูกดิ้น ♥ เทคนิคการบรรเทาความเจ็บปวด โดยวิธีการหายใจ ♥ ความผิดปกติทางจิต (ภาวะซึมเศร้าหลังคลอด)	☑ เทคนิคบรรเทาความเจ็บปวดโดย วิธีการหายใจ ☑ คลิปการนับลูกดิ้น,ประโยชน์ของนมแม่,อาการใกล้คลอด,การเตรียมของใช้ ☑ อาการผิดปกติทางจิต (ภาวะซึมเศร้าหลังคลอด)

ผลการวิจัย ; ความพึงพอใจของผู้ให้ & ผู้รับบริการ โปรแกรม “ANCHPC”

ร้อยละความพึงพอใจผู้รับบริการ

	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย
การเข้าใช้โปรแกรมสะดวก		0.8	6.2	38.6	54.4	4.47
ใช้งานง่าย ขั้นตอนไม่ยุ่งยาก	0.2	0.2	6.6	40.1	52.9	4.45
เนื้อหาของสื่อและวิดีโอเข้าใจง่าย		0.4	3.4	31.9	64.3	4.6
สื่อและวิดีโอน่าสนใจ	0.6		4	34	61.4	4.56
ระยะเวลาในการเรียนรู้ มีความเหมาะสม		0.4	7.9	37.8	53.9	4.45
สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้	0.2		1.7	31.2	66.9	4.65
โปรแกรมนี้มีประโยชน์และควรใช้ต่อไป		0.6	2.5	25.7	71.3	4.68
จะนำความรู้จากโปรแกรมนี้ไปบอกต่อ	0.2	0.6	4.5	33.5	61.2	4.55

ข้อเสนอแนะของผู้รับบริการ

- ปรับวีดีโอให้น่าสนใจ ลดตัวหนังสือ การ์ตูน เพิ่มระยะเวลา เรื่องเจาะน้ำคร่ำ
- เพิ่มเนื้อหา การนวด
- มีสื่อสำหรับอธิบายขั้นตอนที่เข้าใจง่าย
- ควรใช้ควบคู่กับโรงเรียนพ่อแม่ปัจจุบัน
- ต้องการให้มีข้อมูลหลังคลอด
- ควรมีการเผยแพร่ เช่นใส่QR Code โปรแกรมนี้ในสมุดสีชมพู

ร้อยละความพึงพอใจผู้ให้บริการ

	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	คะแนนเฉลี่ย
สะดวก_ใช้งานง่าย	2.1	10.4	16.7	45.8	25	3.81
สะดวก_ใช้เวลาไม่นาน	6.3	10.4	14.6	45.8	22.9	3.69
เหมาะสม_สื่อเหมาะสม	2.1	10.4	8.3	47.9	31.3	3.96
เหมาะสม_เข้าใจง่าย	2.1	10.4	10.4	47.9	29.2	3.92
เหมาะสม_สวยงาม	2.1	8.3	20.8	47.9	20.8	3.77
ประโยชน์_ใช้ข้อมูลพัฒนางานได้	2.1	12.5	10.4	43.8	31.3	3.9
ประโยชน์_ลดภาระ	6.3	16.7	14.6	37.5	25	3.58
ประโยชน์_โปรแกรมมีประโยชน์	2.1	8.3	16.7	37.5	35.4	3.96

ข้อเสนอแนะของผู้ให้บริการ

- ควรพัฒนาเข้าถึงที่ง่ายขึ้น เช่น สแกน QR Codeหรือใส่รหัสประชาชน แล้วใช้โปรแกรมได้เลย
- สร้างความน่าสนใจด้วยรูปแบบ การ์ตูน หรือ animation
- เพิ่มเนื้อหาในเรื่องต่างๆ เช่น โภชนาการ จิตเวชหลังคลอด การผ่าคลอด
- ให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยไม่ใช้ WIFI
- ควรมีการบูรณาการร่วมกับ App. ก้าวย่าง

ขยายพื้นที่การใช้โปรแกรม ANC hpc เขตสุขภาพที่ 6

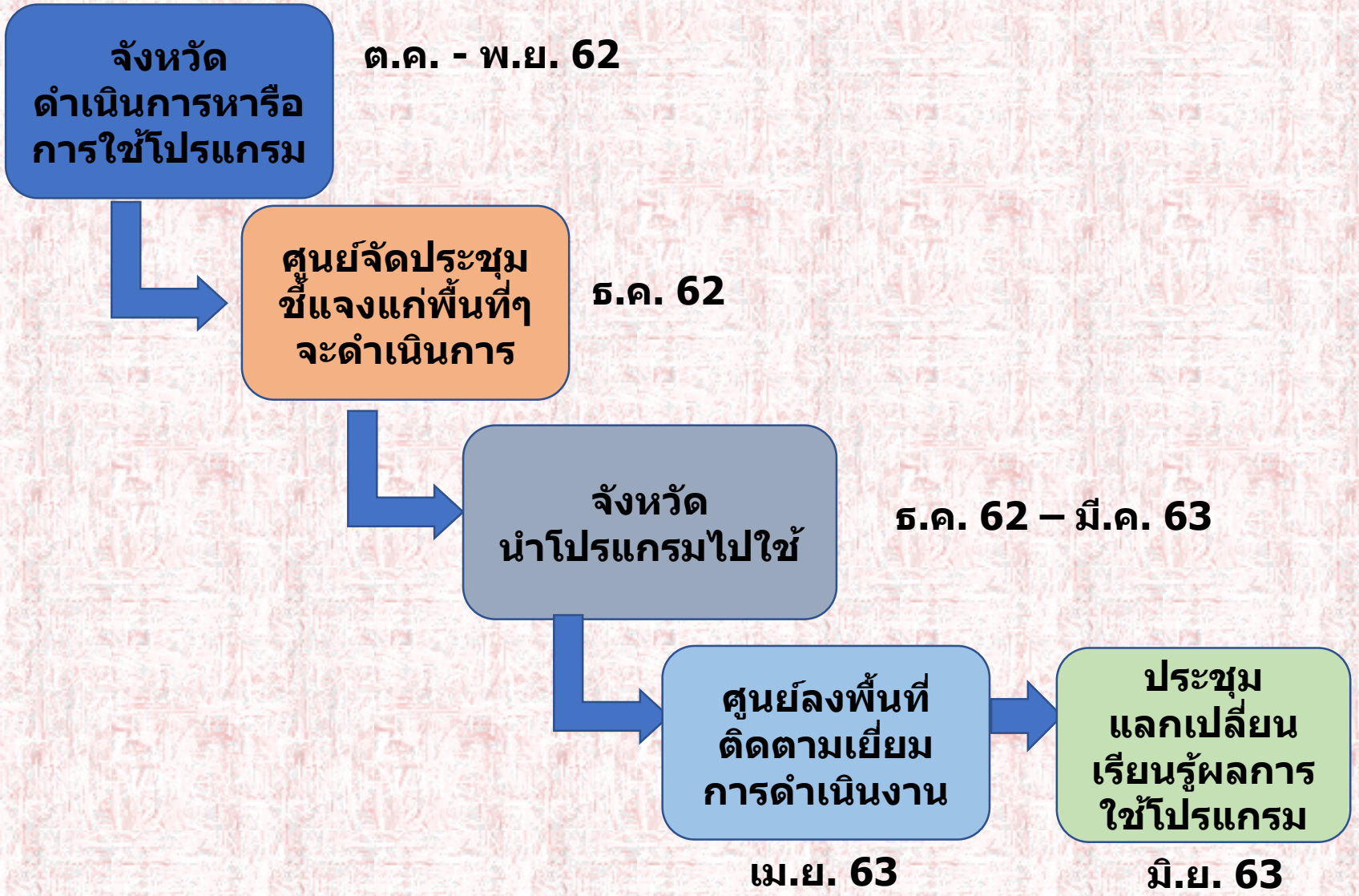

ร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ใช้โปรแกรม ANCHPC เขตสุขภาพที่ 6

จำนวน N = 532 ครั้ง

ข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2562

ความพึงพอใจ ผู้ใช้โปรแกรมANC hpc

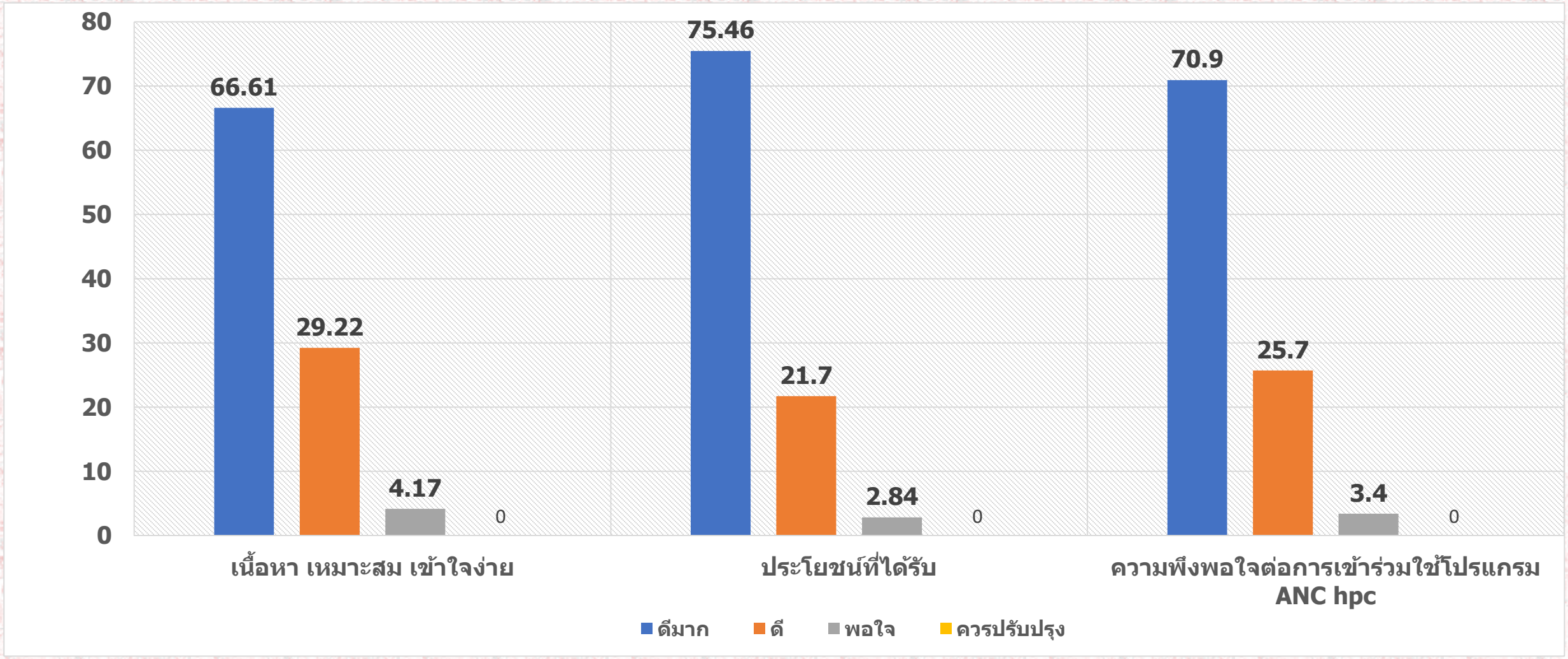

ขอขอบคุณ